

Гомеопатія в сучасній системі охорони здоров'я.
Принципи і основні положення гомеопатії, їх обґрунтування.
Гомеопатична термінологія, класифікація гомеопатичних препаратів. Гомеопатична фармакопея В. Швабе.

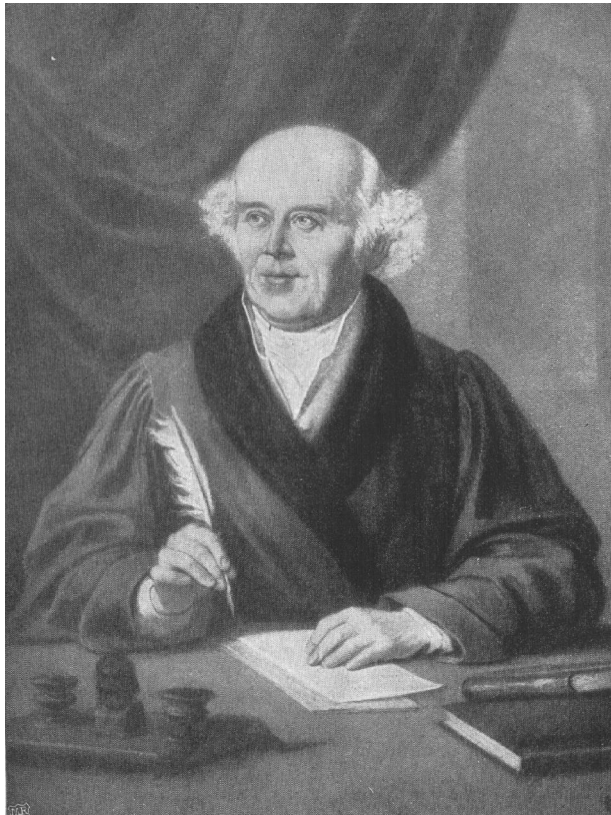

Лекція №1

План

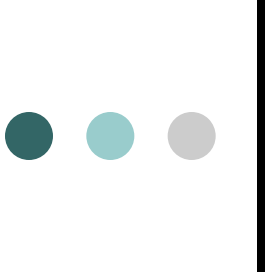
1. Історія розвитку гомеопатії.
2. Ганеман – засновник гомеопатії.
3. Гомеопатія як наука. Принципи гомеопатії.
4. Сучасний стан та перспективи розвитку гомеопатії.
5. НТД, що нормує гомеопатичну діяльність.
6. Гомеопатична термінологія, класифікація гомеопатичних препаратів.

Вищий ідеал терапії -
відновлення стабільного
здоров'я
обережно і швидко, тобто
цілком вилікувати хворобу
в найкоротші терміни надійним
і найбільш безпечним
способом,
діючи згідно однозначно
сформованим принципам.
Єдине і саме високе
призначення лікаря - відновити
здоров'я хворого, що і
називається зціленням.
С.Ганеман

Медична наука на кінець XVIII - початок XIX століття була досить убогою. Виходячи з фантастичних уявлень про суть хвороби, лікарі пропонували різні методи лікування. Наприклад професор Паризького університету **Бруссе** вважав, що всі хвороби - через запалення і надмір крові в ураженому органі. Отже, й боротися з ними треба кровопусканнями, навіть якщо це нежить. **Сталь** вбачав причину хвороби у надмірі жовчі, тому призначав блювотні засоби. Подібних прикладів чимало.

І ось у такій атмосфері терапевтичного хаосу практикував і експериментував німецький учений-лікар *Самуїл Ганеман*, який став основоположником гомеопатії.

Сам він не стверджував, що зробив наукове відкриття. Адже про цей принцип лікування писав ще Гіппократ у IV ст. до н. є.: "Хвороба може бути зумовлена івилікувана одним засобом". Тобто, це по суті основний принцип гомеопатії: "Подібне лікується подібним".

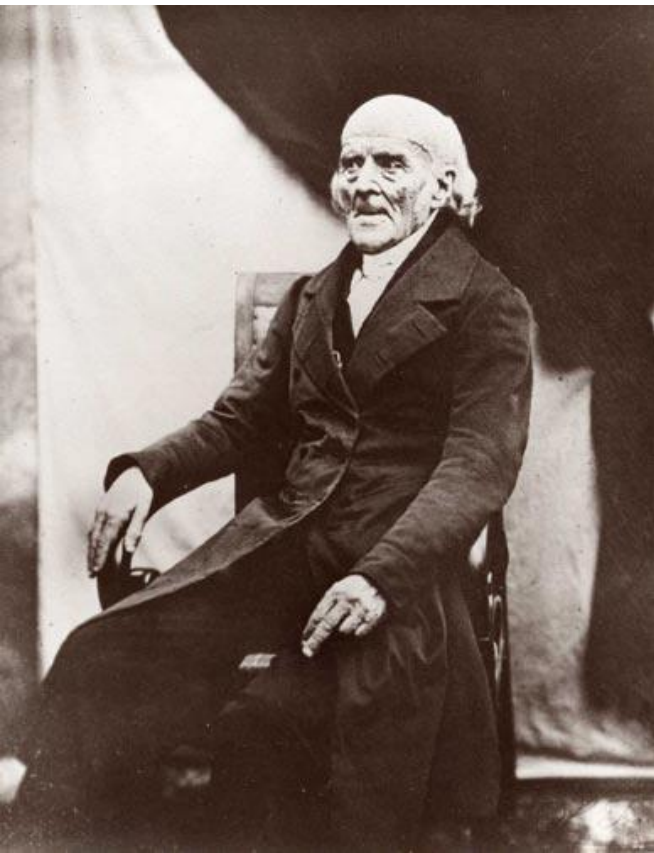
На початку XVI століття Парацельс у «Liber Paramirum» писав: «Шукайте зовні те, що відповідає за своєю природою вашій внутрішній хворобі».

Аналогічні висловлювання

можна знайти і в знаменитого бельгійського лікаря Ван-Гельмонта: «Хвороба лікує хворобу».

Відомо також, що в XVIII столітті Г. Сталь писав: «Я впевнений у тому, що хвороба поступається перед тими засобами, які самі викликають подібні стани».

Таким чином, ще задовго до Генемана окремі лікарі застосовували принцип подібності, але експериментально його вивчив тільки Ганеман, який створив метод лікування, відомий під назвою гомеопатія.

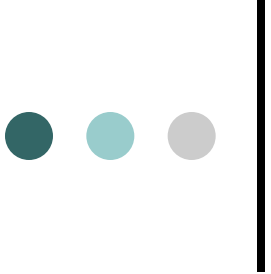

Гомеопатія належить до біологічної медицини. БІОЛОГІЧНА МЕДИЦИНА - це процес самозцілення. Основана вона на впливі на організм шляхом пробудження його власних захисних механізмів. Пробуджений у такий спосіб організм сам у стані перемогти хворобу. Лікувати біологічним методом - означає охоплювати своїм впливом не тільки хворий орган, але і всього пацієнта: його тіло і душу.

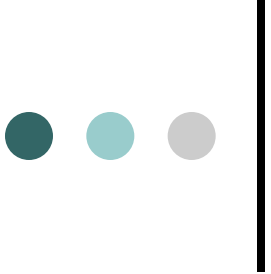

Саме в 1796 р. відбулися дві події, що вплинули на розвиток медицини. Англійський хірург і аптекар *Едвард Дженнер* ввів восьмирічному Джеймсу Фіппсу витяжку коров'ячої віспи, а шістьма тижнями пізніше намагався заразити його натуральною віспою, зробивши хлопчику щеплення з віспяного пухирця. Оскільки дитина віспою не захворіла, Дженнер зробив висновок, що коров'яча віспа захищає від віспи натуральної. **З цього почалися щеплення!**

І в тому ж 1796 р. німецький лікар Самуель Ганеман опублікував у "Журналі Гуфеланда" свою статтю "Досвід нового принципу знаходження цілющих властивостей лікарських речовин" в якій були викладені принципи гомеопатії і вперше використаний сам термін "гомеопатія". **З цієї статті почалася гомеопатія.**

У 1778 році Ганеманн склав іспит на ступінь доктора медицини, а 10 серпня 1779 року захистив дисертацію на тему «Про причини і лікування судомних хвороб». На той час йому було всього 24 роки!

У 1810 році вийшов у світ ганеманнівський «Органон лікарського мистецтва» — систематичний виклад гомеопатичного навчання.

Основні праці Ганемана:

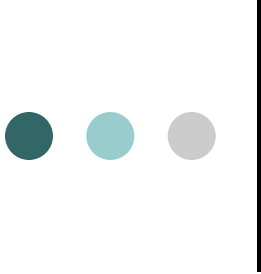
- «Органон лікувального мистецтва» (1810 р.)
- «Чисте лікознавство» в 6 томах (1811 р.)
- «Хронічні хвороби» в 5 томах (1828 р.)

Гомеопатія — це метод

лікування хвороб за допомогою невеликих доз лікарських засобів, які в здоровому організмі людини в великих дозах утворюють подібну хворобу.

Слово «**ГОМЕОПАТІЯ**» походить від грецьких слів **homoios** — схожий, подібний і **pathos** — страждання, хвороба, що означає „лікувати подібним”.

Звична для нас медицина називається
АЛОПАТІЯ (allos - другий, pathos -
хвороба), що **означає** „лікувати
протилежним”.

Гомеопатія як терапевтична система
була створена на рубежі XVIII — XIX
століть німецьким ученим професором
Лейпцігського університету

Христіаном

Фрідріхом Самуїлом Ганеманом. Роком
народження гомеопатії вважається
1796 рік.

Принципи гомеопатії

- принцип подібності;
- принцип малих доз;
- принцип потенціювання лікарських речовин;
- принцип цілісності організму;
- принцип випробування гомеопатичних засобів;

Перші три принципи вважаються основними.

«Подібне лікується подібним» (*Similia similibus curantur*).

- Аналогічно діє *кава*, яка може викликати безсоння або навпаки — діє заспокійливо. *Тютюн* викликає і усуває втрату свідомості; *каломель* і *іпекакуана* провокують і лікують пронос; *миш'як* — основний засіб для лікування холери і в той же час отруєння ним характеризується всіма ознаками холери; *мідь* викликає судоми і розслаблення; щеплення віспи корові служить для добування вакцини і усуває віспу; *радій* має здатність утворювати рак і одночасно служить для лікування раку; *наперстянка* залежно від дози посилює або послаблює скорочення серця і т.д.

ПРИНЦИП МАЛИХ ДОЗ (гомеопатичні дози)

- В гомеопатії дози, які викликають в організмі захворювання, але не токсичні явища, називаються великими, а дози, які лікують ці явища, - малими
- Це одні із основних принципів, тобто хвороби можна лікувати малими дозами тих речовин, які у великих дозах викликають симптоми, схожі із симптомами хвороби.

ПРИНЦИП ПОТЕНЦІЮВАННЯ

- Щоб гомеопатичні ліки мали лікувальний ефект, їх необхідно готувати шляхом поєднання серійних розведень і енергійного струшування; чим вище розведення, тим більшу активність мають ліки. *Розведенням* називається як сам процес, так і його результат. Також використовують такі терміни як *потенціювання* — процес розведення; *потенція* - результат розведення (для алопатичних ліків - результатом розведення є концентрація, доза)

ПРИНЦИП ЦІЛІСНОСТІ ЛЮДСЬКОГО ОРГАНІЗМУ

- Згідно цього принципу організм розглядається як єдине ціле і, отже, немає окремих захворювань, а є різні стадії розвитку патологічного процесу.
- Виходячи з концепції цілісності організму в гомеопатії введено поняття *конституційного типу*. Всі конституційні типи розділяються на істинні природжені конституційні типи і патологічно набуті конституційні типи.

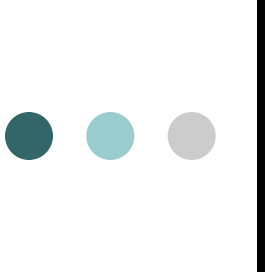
ПРИНЦИП ВИПРОБУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РЕЧОВИН

- Тільки експеримент на здоровій людині може дати характеристику дії кожного засобу, починаючи з найлегших симптомів інтоксикацій до більш глибоких. Крім експериментів на собі, на своїх рідних та співробітниках Ганеман користувався клінікою випадкових отравлень і професійних інтоксикацій для більш глибокого вивчення патологічного впливу різних ядів. *Таким чином встановлюється "лікарський патогенез"*.
- Симптоми хвороби порівнюються із симптомами дії ліків на здорову людину. Схожі "із симптомами хвороби ліки називають «симіле» — безмежно малі дози ліків зберігають лікувальну дію, майже не викликаючи побічних явищ.

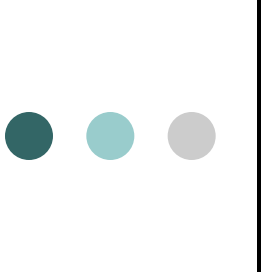

НТД, ЩО НОРМУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ГОМЕОПАТІЇ

- В гомеопатичних аптеках нашої країни як фармакопея використовується книга «Гомеопатичні лікарські засоби» /М., 1967/. яка с перекладом німецького видання «Керівництво по приготуванню гомеопатичних ліків» Вільмара Швабе, написаного ним ще в 1827 р. У цьому керівництві /фармакопеї/ зібрані основні прописи С. Ганемана з деякими доповненнями і уточненнями.

□ Приготування гомеопатичних ліків у нас в країні виготовляються за технологією, описаною в книзі Вільмар Швабе «Гомеопатичні лікарські засоби» і заснованої на приписах Самуеля Ганемана. Запропонована технологія гомеопатичних ліків є загальновізнаною

У 1957 році під редакцією В. І. Рибака фармакопея було перевидано на російську мову під назвою «Гомеопатичні лікарські засоби».

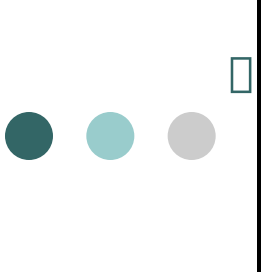
- У загальній частині описуються загальні положення Гомеопатичної фармації в підрозділі «Гомеопатична фармація», також «Технологія гомеопатичних лікарських засобів» і «Загальні методи дослідження гомеопатичних лікарських препаратів».
- У спеціальній частині описуються «Основні засоби», тобто найбільш часто вживані в гомеопатії лікарські засоби, і «Додаткові засоби», рідше застосовуються в гомеопатії.

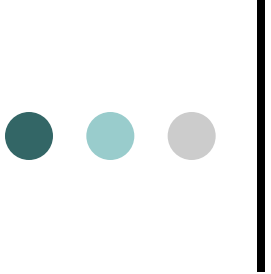

У розділі «Технологія приготування гомеопатичних лікарських засобів» **наведені 9 основних параграфів**, за якими готують гомеопатичні препарати:

- за § 1 готують есенції і тинктури зі свіжих рослин, що не містять смоли, ефірну олію, сполуки камфори і дають при подрібненні і пресуванні 60% і більше соку. Есенції готують шляхом змішування рівних частин видавленого соку і спирту етилового 90%-ного; вміст лікарської речовини 1:2;
- за § 2 готують есенції і тинктури зі свіжих рослин, що не містять смоли, ефірну олію, сполуки камфори і дають при подрібненні і пресуванні менше 60% соку. Есенції готують шляхом змішування рівних частин подрібленої рослини з урахуванням розрахованої кількості соку і спирту етилового 90%-ного; вміст лікарської речовини 1:2;

-
- по § 3 готують есенції і тинктури зі свіжих рослин, що містять смоли, жирні масла, з'єднання камфори. Есенції готують шляхом змішування однієї вагової частини подрібненої рослини з урахуванням розрахованої кількості соку та двох вагових частин спирту етилового 90%-ного; вміст лікарської речовини 1:3;
  - по § 4 готують настоянки (тинктури) з однієї вагової частини сухої рослини або свіжої тваринної тканини і десятьма ваговими частинами спирту етилового; вміст лікарської речовини 1: 10;

-
- за § 5 (а, б) готують водні розчини мінеральних речовин, хімічних сполук; вміст лікарської речовини за § 5а 1:10; вміст лікарської речовини за § 5б 1:100;
  - за § 6 (а, б) готують спиртові розчини (на спирті етиловому 90, 60, 45%-ном) мінеральних речовин і хімічних сполук; вміст лікарської речовини за § 6а 1:10; вміст лікарської речовини за § 6б 1:100;

-
- по § 7 готують тритурацій (порошкові розтирання) шляхом розтирання сухих речовин з молочним цукром (за десятковою (1:10) і сотенною (1:100) шкалами);
  - по § 8 готують тритурацій з рідких розведень лікарських речовин будь-якого походження (у тих же співвідношення, які вказані в § 7); при приготуванні малих кількостей розчини відраховують краплями (2 краплі водного або 4 краплі спиртового розчинів), при цьому вміст лікарської речовини відповідає 1-му сотенному або 2-му десятковому розведенню;
  - по § 9 (а, б, в) готують тритурацій з есенцій і тінктур; зміст лікарської речовини відповідає 1-му сотенному або 2-му десятковому розведенням

На теперішній час також користуються документами:

- *Закон України Про лікарські засоби*. Згідно цього закону гомеопатичні засоби належать до лікарських засобів.

- *Наказ МОЗ УРСР №165 від 03.08.89 «Про розвиток гомеопатичного методу в медичній практиці і покращення забезпечення населення гомеопатичними лікарськими засобами»*.

- *Збірник «Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів»* підготовлена Т.Д.Поповою і Н.Д. Москаленко протягом 1989-1992 рр., який є доповненням до наказу.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОМЕОПАТІЇ

- Гомеопатії понад 200 років, але тим не менше її дорога до суспільного визнання була непростою. Лише на початку 20-го століття, в 1925 році, за ініціативою лікарів різних країн, в тому числі доктора Л. Бразоля з Санкт-Петербургу, була створена Міжнародна медична гомеопатична ліга (LMNI). Сьогодні в її складі більше 50 країн. В 1996 році на 2-х Ганеманівських читаннях більше 100 лікарів України заявили про своє бажання вступити в лігу, і на наступний рік під час роботи 52-го конгресу LMNI в м. Сіетлі (США)

Стан гомеопатії в ряді країн світу

США

Обсяг продажу
гомеопатичних препаратів
за останні 5 років зріс на 25%

Індія – 50% лікарів

Великобританія – 40% лікарів

Франція – 32% лікарів

Німеччина – 25% лікарів

Австрія – 22% лікарів

Росія – 16% лікарів

Україна – 10-15% лікарів

**Використання
гомеопатичних
принципів у
лікувальній
практиці**

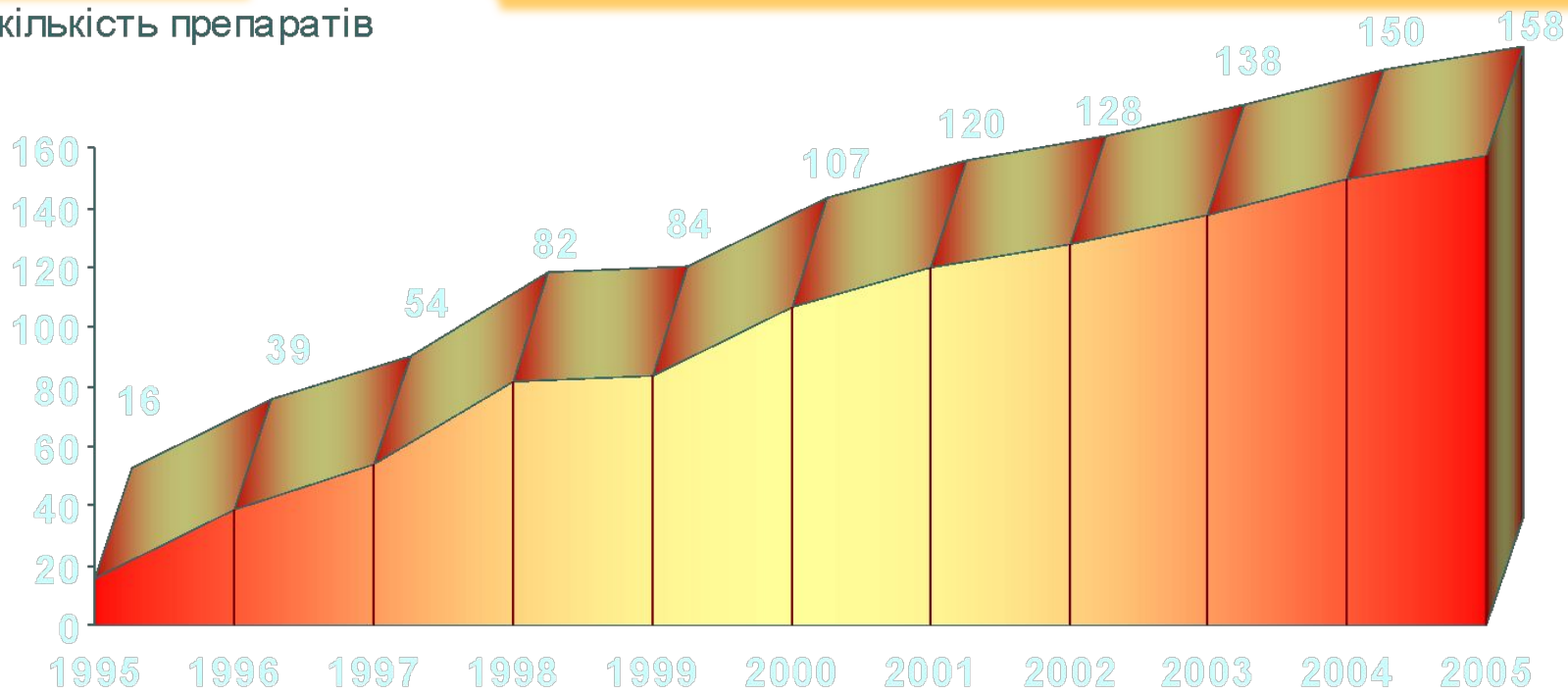

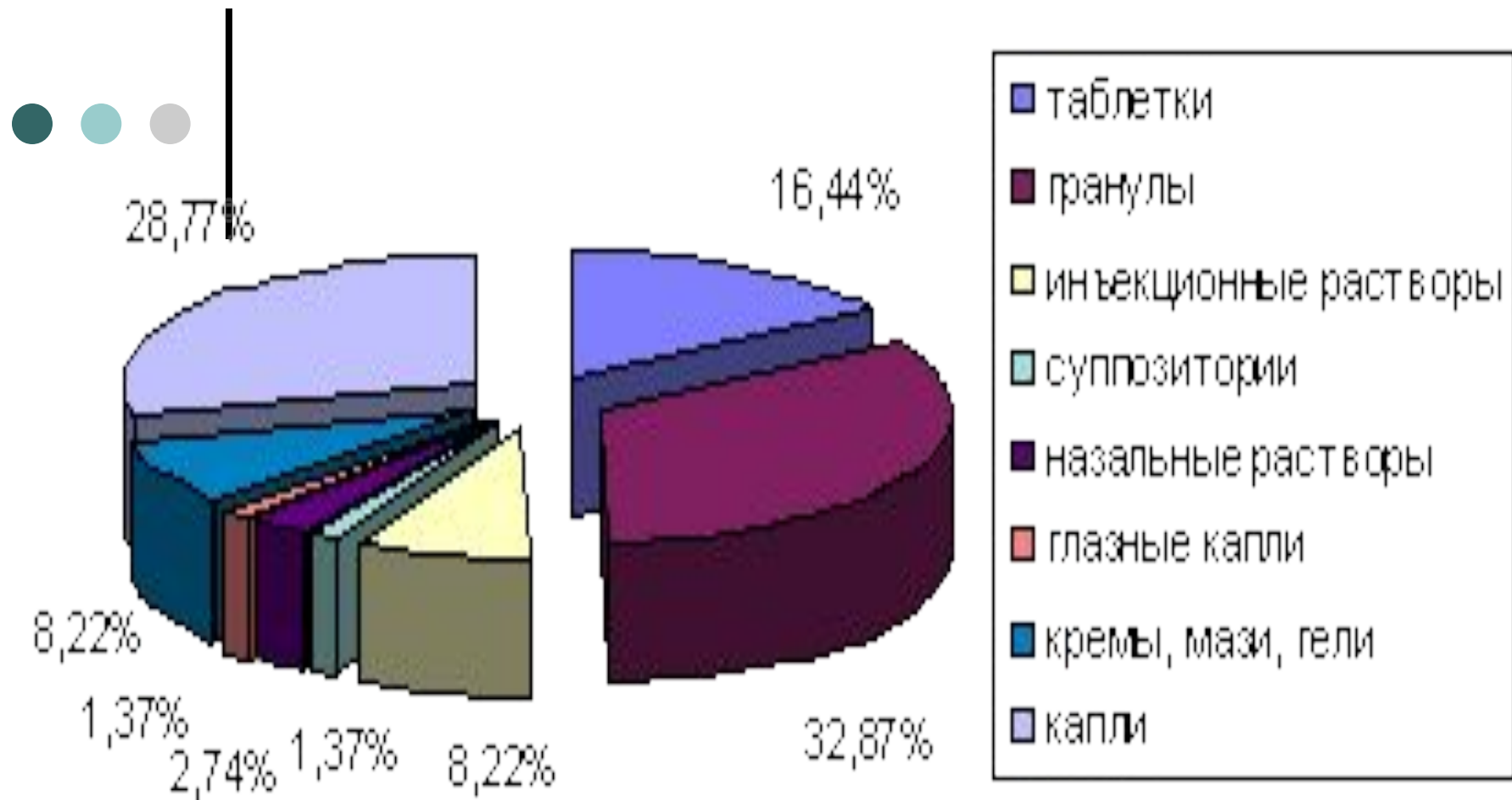
Вітчизняний ринок гомеопатичних препаратів

Україна

158 комплексних засобів (22,13%)
556 класичних препаратів (77,87%)

кількість препаратів

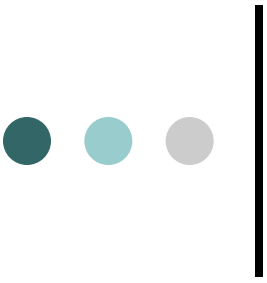

Аналіз форм випуску гомеопатичних препаратів зареєстрованих в Україні

Після багатьох років забуття гомеопатія в Україні отримала державне визнання. У відповідності з Законом про лікарські засоби до них віднесені тепер і гомеопатичні ліки. З 1995 року останні проходять державну реєстрацію, що дозволило легалізувати як вітчизняні, так і імпортні високоякісні гомеопатичні засоби, що дало їм дорогу в життя. З цією метою розроблені нормативні документи, які враховують особливості їх виготовлення і застосування. За рішенням Кабінету Міністрів для застосування гомеопатичного та інших нетрадиційних методів в практичній охороні медицини створено Комітет з народної і нетрадиційної медицини. Його основне завдання - створення і контроль за відповідністю нормативних актів, а також захист інтересів лікарів, котрі працюють в цій області, у тому числі лікарів-гомеопатів. Значна роль у розвитку гомеопатії сьогодні належить *Українській асоціації народної медицини і Медичному інституту УАНМ*, в яких з 1992 року викладається систематичний курс цієї дисципліни для лікарів і студентів.

Дякую за увагу!